

Vilniaus žemaičių kultūros draugija. 2017 metai

2017-uosius Lietuvos Respublikos Seimas buvo paskelbęs Piliakalnių ir Tautinio kostiumo metais, tad daugelis tais metais vykusių Vilniaus žemaičių kultūros draugijos (toliau – VŽKD, draugija, Vilniaus žemaičiai) renginių buvo skirta šioms temoms. Draugijos nariai aktyviai įsijungė į Etninės kultūros globos tarybos, kuri veikė prie Lietuvos Respublikos Seimo, organizuojamus renginius Šilalės rajone ir kitose Lietuvos vietose, išsiskyrė savo patriotiškumu, žingeidumu, noru geriau pažinti gimtąją Žemaitiją.

Sausio 17-ąją vyko VŽKD ataskaitinis susirinkimas. Jo metu draugijos 2016 m. darbo ataskaitą pateikė pirmininkas Alvydas Strička, finansinę ataskaitą – Virginija Bumblienė, Revizijos komisijos ataskaitą – Irena Birutė Demskienė. A. Strička renginio dalyvius supažindino ir su Danguolės Guobienės parengtu VŽKD 2016 m. metračiu. Revizijos komisijos nariai susirinkusiuosius nudžiugino sugiedodami himną „Vilniaus žemaičiai“ (tekstas Vytauto Viskanto, muzika Astos Taluntienės).

Kita renginio dalis buvo skirta pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo „Katekizmo“ 470 metų sukakčiai. Koncertavo, M. Mažvydo „Katekizme“ išspausdintas giesmes atliko Vilniaus mokytojų namų žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“. Šio kolektyvo vadovė Vitalija Brazaitienė pateikė ir išsamią pirmosios lietuviškos knygos gimimo istoriją, papasakojo apie giesmyno struktūrą, svarbiausius M. Mažvydo biografijos faktus, jo ryšius su iškiliais Žemaitijos kultūros veikėjais. Vakarą metu pagal tradiciją buvo gražiai pasveikinti jubilieatai ir sausio mėnesį gimę draugijos nariai.

Sausio 27 d. grupė Vilniaus žemaičių dalyvavo Piliakalnių ir Tautinio kostiumo metų atidarymo renginyje, kuris vyko ant Medvėgalio kalno (Šilalės raj.). Jie ne tik aplankė Medvėgalį, bet ir dalyvavo pažintinėje kelionėje po Šilalės rajono kultūros

M. Mažvydo giesmes gieda Vilniaus mokytojų namų žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“ (vad. Vitalija Brazaitienė). 2017 m. sausio 17 d.

objektus, aplankė prezidento Aleksandro Stulginskio gimtąjį Kutalių kaimą, Dionizo Poškos kapą Kaltinėnuose, Pagrybio piliakalnį ir kits istorines ir memorilines vietas, susipažino su netoli Medvėgalio piliakalnio esančio buvusio Karūžiškės dvarelio ekspozicija, dalyvavo Šiauduvos kultūros namuose vykusiame seminare „Vietinės bendruomenės ir piliakalniai: bendrakultūrinis ryšys ir tradicijos“. Na o vakare Šiauduvoje vyko Žemaitijos etnokultūrinė naktis-naktišokiai „Mes suverpsim gijas iš dainų, šokiais išausim kelią į Maironio Dievyčio piliakalnį“. Renginius organizavo: Etninės kultūros globos taryba prie Lietuvos Respublikos Seimo, Šilalės rajono savivaldybė, Šilalės rajono savivaldybės kultūros centras, Lietuvos edukologijos universitetas, Lietuvos archeologijos draugija, Kuršių istorinis klubas „Pilsota“.

Sausio 30 d. VŽKD pasiekė liūdna žinia – netikėtai Anapilin iškeliavo aktyvi draugijos narė Judita Mikšiūnienė.

Vasario 21 d. vykęs draugijos kultūros vakaras taip pat buvo skirtas Piliakalnių ir Tautinio kos-

Sausio 27 d. ant Medvėgalio kalno (Šilalės raj.) vykusio Piliakalnių ir Tautinio kostiumo metų atidarymo renginio akimirkos. Ragus pučia Albinas Batavičius ir Ipolitas Petrošius

Demonstruojami piliakalnių laikotarpio tradiciniai žemaičių rūbai. 2024 m. sausio 27 d.

tiumo metams. Jo metu tema „Piliakalnių kultūros atmintis“ kalbėjo, savo knygą „Lietuvių tautos išlikimo drama“ pristatė prof. Romualdas Grigas. Apie tradicinius žemaičių kostiumus, jų spalvas ir ypatumus papasakojo Danutė Keturakienė, žemaitiškus tradicinius kostiumus demonstravo jos bičiuliai. Renginyje buvo paminėta ir tarptautinė Gimto-

sios kalbos diena. Ta proga skambėjo visų penkių Lietuvos etnografinių regionų dainos, koncertavo Vilniaus mokytojų namų liaudiškos muzikos ansamblis „Kankleliai“ (vadovė Daiva Čičinskienė).

Renginyje buvo pasveikinti jubiliejus švenčiantys draugijos nariai D. Čičinskienė, Dalia Dirgėlienė ir Zofija Elekšienė, vasario mėnesį gimusi Eugenija Arnastauskienė, „Žemaičių pasas“ įteiktas naujam draugijos nariui Donatui Užpaliui.

Vasario 28-ąją Vilniaus mokytojų namai vėl tradiciškai visus didelius ir mažus pakvietė švęsti Užgavėnių. Nuo vidurdienio sostinės senamiestį užlūdo persirengėliai, kurie ne tik šėliojo, vaišinosi blynais, bet ir su didele nuolaida pardavinėjo žiemą. Na o čigonėlės būrė ateitį, daktarai gydė nuo visų ligų... Vakarop Vilniaus mokytojų namų kiemelyje buvo uždegtas laužas. Čia koncertavo folkloro kolektyvai „Ratilai“, „Tyklė“ ir „Srauna“, vyko įnirtinga Lašini-

(Nukelta į 70 p.)

2017 m. vasario 28 d. Vilniuje vykusių Užgavėnių renginių reklaminio plakato fragmentas ir VŽKD persirengėliai Blynų baliuje

Algimantas Jucevičius įteikia skulptūrėlę „Nikė“ Romui Bernotui

nio ir Kanapinio kova, buvo sudeginta Morė. Pavasaris įveikė žiemą, tad, laužui užgesus, į būrį susirinkę žemaitiškomis ličynomis pasipuošę ir linksmiai nusiteikę draugijos nariai surengė Užgavėnių balių, kuriame netrūko nei dainuškų, nei įvairiausių išdaigų.

Kovo 14 d. vykusiam draugijos tarybos posėdyje buvo ne tik aptarti artimiausi draugijos darbai, pasirengimas būsimam kultūros vakarui, bet ir kartu su Vilniaus Rokiškėnų klubo atstovais tartasi tolesnio bendradarbiavimo klausimais.

Kovo 21-ąją vykęs VŽKD kultūros vakaras buvo skirtas poetui, Lietuvos Nepriklausomųjų rašytojų sąjungos nariui, Lietuvos bėgimo mėgėjų asociacijos Garbės prezidentui, tarptautinės klasės sporto meistrui, sporto organizatoriui, aktyviam draugijos nariui Ro-

Kovo 21 d. vykusio VŽKD kultūros vakaro, skirto Romo Bernoto (1941–2022) sportinei ir kultūrinei veiklai, akimirkos ir dalyviai, R. Bernoto apdovanojimų parodos fragmentas. Apačioje (pirmoje eilėje centre) – R. Bernotas

mui Bernotui (1941–2022), pažinčiai su jo sportine ir kūrybine veikla. Šio renginio svečiai buvo Vilniaus dailės akademijos prof. Jonas Gudmonas, Joniškio Garbės pilietis, diktorius ir renginių vedėjas Juozas Šalkauskas, muzikos pedagogė, kompozitorės Sonatos Tamašauskaitės-Petkienės ir Antano Petkaus duetas, padainavęs keletą dainų, sukurtų pagal R. Bernoto eiles. Prof. J. Gudmonas susirinkusiuosius supažindino su svarbiausiais R. Bernoto gyvenimo ir kūrybos faktais, J. Šalkauskas perskaitė pluoštelį Romo Bernoto eilėraščių. Vakaro metu veikė įspūdinga R. Bernoto gautų apdovanojimų paroda.

Renginyje „Žemaičių pasas“ įteiktas iš Jurbarko krašto kilusiai žurnalistei, naujai VŽKD narei Valentinai Jakimavičienei. Pagal tradiciją gražiai buvo pagerbti visi kovo mėnesį gimę draugijos nariai, R. Bernotas savo sukurtą eilėraščių skyrė tą dieną savo gimtadienį šventusiam Vaclovui Serapinui.

Vakaro oficialioji dalis buvo užbaigta visiems kartu traukiant pagal R. Bernoto žodžius sukurtą liaudies dainą tapusią „Ateik greičiau“.

Balandžio 18 d. Vilniaus mokytojų namų Baltojoje salėje vyko Lie-

Balandžio 18 d. VŽKD kultūros vakare dainavo Aušra Liutkutė, jos vadovaujamas ansamblis „Avanti Vilnius“, A. Liutkutę sveikino prof. Lionginas Abarius, kiti jos gerbėjai

tuvos muzikos ir teatro akademijos Dainavimo katedros lektorės, Varėnos J. Čiurlionytės menų mokyklos dainavimo mokytojos, dainininkės Aušros Liutkutės kūrybos vakaras „Pavasarij Tau atnešiu...“. Jo metu koncertavo A. Liutkutė, jos studentės dainininkės Gabija Kušleikaitė ir Martina Mikštaitė, joms akomponavo koncertmeisterės Asta Kvasytė ir Giedrė Muralytė. Savo dainomis nudžiugino ir vyrų vokalinis ansamblis „Avanti Vilnius“ (vadovė A. Liutkutė). Skambėjo ir A. Liutkutės bei VŽKD pirmininko Alvydo Stričkos bendrai atliekama daina.

Apie A. Liutkutės kūrybinę, koncertinę bei pedagoginę veiklą papasakojo diktorius ir renginių vedėjas Juozas Šalkauskas. Dainininkę pasveikino jos draugai, bičiuliai, tarp jų ir choro dirigentas prof. Lionginas Abarius.

Renginyje 80-mečio sukakties proga buvo pasveikinti draugijos nariai Ipolitas Petrošius ir Danutė Bartkienė, su 75-mečiu – Filomena Vaitiekūnienė, „Ilgiausių metų“ buvo skirtas draugijos nariams, gimusiems balandžio mėnesį. „Žemaičių pasas“ įteiktas jau 15 metų draugijos veikloje aktyviai dalyvaujančiai žurnalistei ir vadybininkei, VŽKD pirmininko pavaduotojai Reginai Matonienai. Vakaronės metu grojo muzikantai Svajūnas Ilčiukas ir Darius Virbickas.

Balandžio 29 d. grupė VŽKD narių dalyvavo Lietuvos patriarcho Jono Basanavičiaus gimtinėje Ožkabaliuose vykusiuose Ažuolyno die-

VŽKD pirmininko pavaduotoja Reginai Matonienė 2017 m. gegužės 12 d. draugijos renginyje

nos renginiuose, aplankė čia 1989m. balandžio 29 d. pradėtą sodinti Lietuvos tautinio atgimimo ažuolyną, kuris jau yra tapęs unikaliu Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos

(Nukelta į 72 p.)

VŽKD kultūros vakaro, vykusio gegužės 12 d., dalyviai, naujieji draugijos nariai, koncerto dalyviai: šeimos ansamblis Gaila ir Arvydas Kirdos, liaudiškos muzikos ansamblis „Aukšinis ruduo“ (vad. Asta Taluntienė), vokalinis ansamblis „Vakarė“ (vad. Laimutė Vanagienė)

istorijos paminklu. Greta jo – 2014 m. balandžio 26-ąją, pažymint Tautinio atgimimo ažuolyno 25-ąsias metines, pradėta sodinti Atkurto Lietuvos valstybės šimtmečio giraitė. Ožkabaliuose auga ir nemažai VŽKD narių pasodintų medelių.

Gegužės 12 d. vyko simboliška, jau antroji, Vilniaus žemaičių gegužinė. Jos metu apie istorines lietuvių gegužinių tradicijas papasakojo etnologas, VŽKD garbės narys prof. Libertas Klimka, Etninės kultūros globos tarybos pirmininkas Virginijus Jocys, koncertavo liaudiškos muzikos ansamblis „Aukšinis ruduo“ (vad. Asta Taluntienė), vokalinis ansamblis „Vakarė“ (vad. Laimutė Vanagienė), šeimos ansamblis Gaila ir Arvydas Kirdos.

Renginyje „Žemaičių pasai“ įteikti naujiems draugijos nariams Aldonai Delkienei, Elenai Palubinskienei, Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo

reikalų komiteto pirmininkui Andriejui Stančikui, Europos Sąjungos ambasadoriui Rusijos Federacijoje Vygaudui Ušackui ir jo žmonai Loretai Ušackienei. Vėl pagal draugijoje daugelį metų gyvojančią tradiciją buvo pasveikinti gegužės mėnesį gimę VŽKD nariai, jiems skirtas „Ilgiausių metų...“ Vakaronėje grojo ansamblis „Aukšinis ruduo“.

Liepos 15 d. grupė draugijos narių dalyvavo Vytauto Didžiojo paminklo, skirto Žemaitijos krikšto 600 metų jubiliejui, atidengimo šventėje, kuri vyko Šatrijos kalno papėdėje (Pašatrijos k., Telšių raj.) Paminklo autorius – skulptorius Antanas Kmieliauskas, idėjos autorius – Vytautas Kondratas. Renginio

Iš kairės: dainuoja Povilas Girdenis; prie mikrofono dr. Juozas Pabrėža, šalia jo – Alvydas Strička

metu grojo, ragus pūtė visur suspėjantis, energija, muzikalu stebinantis VŽKD narys Albinas Batavičius.

Rugsėjo 19-ąją Vilniaus mokytojų namuose vyko Vilniaus žemaičių kultūros dienos renginys. Jo svečiai buvo skuodiškiai: šio rajono literatai, moksleivių konkurso „Tramatulis“ dalyviai, tradicinių žemaitiškų skaitymų rajono ir viso regiono laureatai ir prizinininkai, respublikinių tarmiškos kūrybos konkursų nugalėtojai bei kiti savo etninio identiteto puoselėtojai ir propaguotojai, kuriuos subūrė Skuodo rajono savivaldybės Romualdo Granausko viešosios bibliotekos kolektyvas, 2017-aisiais įgyvendinantis projektą „Mūsų stiprybė – kalboje ir kultūroje“, šio projekto organizatorė žurnalistė ir poetė Dalia Zabitiene. Jie susirinkusiuosius džiugino savo kūryba, puikiais žemaitiškais pasakojimais, autentiškais liaudies dainomis, šiuolaikinių autorių kūryba, nuotaikingais muzikos kūriniais, o iš Skuodo atvykusi humoro grupė „Kvietka“ parodė net intermediją.

Renginyje pagal tradiciją buvo gražiai pagerbti vasaros ir rugsėjo mėnesiais gimę draugijos nariai, su 90-uojų gimtadieniu pasveikinta nuo 1990 m. draugijos veikloje dalyvaujanti, draugijos Motinėle vadinama Genovaitė Lasauskienė.

Spalio 3 d. Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje vyko Visuomeninių apdovanojimų komisijos skiriamų apdovanojimų „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ įteikimo ceremonija. Jos metu apdovanojimu už aktyvią visuomeninę veiklą buvo pagerbtas ir VŽKD pirmininkas Alvydas Strička.

Spalio 17-ąją VŽKD kultūros renginio svečiai buvo Vilniuje gyvenantys žemaičiai dailininkai. Savo apsilankymu susirinkusiuosius nudžiugino

Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas prof. Petras Repšys, Vyriausybės meno premijos laureatas Rimantas Dichavičius, tekstilininkai Anicetas ir Žilvinas Jonučiai, akvarelininkas Kęstutis Kazys Šiaulytis, keramikė Teresė Jankauskaitė ir dailėtyrininkas Viktoras Liutkus, kuris trumpai pristatė menininkus ir moderavo pokalbį su jais. Vakarą metu buvo prisiminti ir kiti iškilūs, ryškų pėdsaką savo kūryba Lietuvos dailės istorijoje palikę žemaičiai dailininkai: Tadas Daugirdas, Gerardas Bagdonavičius, Kazys Varnelis, Antanas Mončys, Adomas Galdikas, Antanas Gudaitis, Liudas Truikys, Ignas Budrys, Vincas Kisarauškas, Algimantas Švažas, Leonardas Tuleikis, Valerijonas Jucys ir daugelis kitų. Anicetas Jonutis papasakojo apie sukurtus gobelenus, kurie puošia Lietuvos Respublikos prezidentūrą, Lietuvos nacionalinę dramos teatrą, pristatė savo tapybos darbus. Daug įdomaus apie savo kūrybą papasakojo ir kiti renginio svečiai.

Renginio metu nebuvo užmiršta pasveikinti jubilatus, spalio mėnesį gimusius draugijos narius.

Lapkričio 21-ąją VŽKD kultūros vakarą metu vyko Šiauliuose drbančio ir gyvenančio, iš Skuodo kilusio kalbininko dr. Juozo Pabrėžos knygos „Žemaičių kalba ir rašyba“ sutiktuvės. Renginyje dalyvavo knygos autorius, kalbininko prof. Alekso Girdenio (1936–2011), kuris kartu su dr. J. Pabrėža dar 1991 m. parengė pirmuosius „Žemaičių rašybos patarimus“, sūnus – žemaitiškų dainų autorius ir atlikėjas Povilas Girdenis. Koncertavo Vilniaus mokytojų namų žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“ (vad. Vitalija Brazaitienė). Vakarą metu „Žemaičių pasai“ įteikti naujiems draugijos nariams Teresei

(Nukelta į 74 p.)

Pasaulio vienybės karūnos, pradėtos statyti Europos parke Vilniuje, pašventinimo iškilnių akimirka. 2017 m. gruodžio 9 d.

Jankauskaitei ir Jonui Gedučiai, „Ilgiausių metų“ sugiedota jubiliatams ir lapkričio mėnesį gimusiems žemaičiams.

Gruodžio 9-ąją Europos parke buvo pašventinta pradedama statyti Pasaulio lietuvių vienybės karūna. Jos autorius – skulptorius, Vilniaus žemaičių kultūros draugijos narys Gediminas Radzevičius. Jis kartu su savo kolegomis idėją pastatyti monumentą, skirtą Pasaulio lietuvių vienybei stiprinti, brandino daug metų. Šiam paminklui 2017-ųjų metų pabaigoje jau buvo pradėti mūryti pamatai. Paminklo pamatų pašventinimo renginyje kartu su kitais dalyvavo ir būrys draugijos narių, ragus pūtė Albinas Batavičius ir Ipolitas Petrošius.

Gruodžio 13 d. draugijos narės Angelina Liaudanskienė, Regina Matonienė, Irutė Birutė Demskienė ir Valentina Jakimavičienė lankėsi Antano ir Anastazijos Tamošaičių galerijoje. Čia jos susipažino su eksponuojamais tautiniais kostiumais, kilimais ir paveikslais, kuriuos surinko, daugelį metų saugojo, o vėliau Lietuvai padovanojo prieškarinio inteligentai. Šioje galerijoje atvykusieji turi galimybę susipažinti ir kaip dirbama su audimo staklėmis, kaip gimsta audeklai, skirti tautiniams ir tradiciniams kostiumams.

Gruodžio 15-ąją grupė draugijos narių dalyvavo Šilalės rajono Laukuvos kultūros namuose vykusiuose Piliakalnių metų uždarymo renginiuose, aplankė netoli Kaltinėnų ir Laukuvos esantį Bilionių piliakalnį, dalyvavo stogastulpio Gulbių kaime (Bilionių sen., Šilalės raj.) atidengimo iškilnėse, taip kartu su kitais renginių dalyviais šiuo liaudies meistrų išdrožtu kūriniu pagerbdami iškilų

Stogastulpio Gulbių kaime (Šilalės raj.), skirto Žemaitijos piliakalnių tyrinėtoji Liudvikui Kšivickiui (1859–1941), atidengimo iškilnėse ragus pučia A. Batavičius ir I. Petrošius

Žemaitijos piliakalnių tyrinėtoją Liudviką Kšivickį (1859–1941).

Gruodžio 16 d. Vilniaus arkikatedroje vyko iš Šilalės rajono kilusio kunigo Dariaus Trijonio įšventinimo į vyskupus ceremonija. Tarp kitų jos dalyvių buvo ir didelis būrys Vilniaus žemaičių.

Gruodžio 27-ąją draugijos nariai rinkosi į savo tradicinį kalėdinį vakarą, kurio tema buvo „Žemaitiškai prakalbinus Naujųjų Metų žvaigždynus“. Jo metu rimtai apie Lietuvos šimtmetį ir žaismingai apie artejančius Geltonojo žemės šuns metus, šių metų žvaigždynų pranašystes papasakojo bei priminė Kalėdų Senelio atsiradimo istoriją etnologas prof. Libertas Klimka. Renginio metu visi jo dalyviai kartu įžiebė Gabijos ugnelę, pagal žemaičių paprotį sugiedojo „Sveikas Jėzau Gimusis“. „Žemaičių pasai“ tą vakarą buvo įteikti naujiems draugijos nariams Aldonai Krušienei ir Jovitai Vereckienei, o Kazį Kilčiauską bičiuliai sveikino su 85-mečiu, Vytautą Viskantą su 75-mečiu. Jiems ir gruodžio mėnesį gimusiems draugijos nariams buvo sugiedotas „Ilgiausių metų“.

Naujametinės vakaronės dalyviai keitėsi ir naujametinėmis dovanėlėmis, dalyvavo viktorinoje, o renginį užviršavo dainos, šokiai ir vaisės prie suneštinio turtingo kalėdinio vaišių stalo.

Parengta pagal Danguolės Guobienės, Reginos Matonienės, Valentinos Jakimavičienės tekstą.

Nuotraukų autoriai: Alvydas Strička, Alfonsas Tekorius ir Bonifacas Vengalis